

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

30. dubna 2020*

„Řízení o předběžné otázce – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Kontroly na hranicích, azyl a přistěhovalci – Rozhodnutí č. 565/2014/EU – Zjednodušený režim kontrol osob na vnějších hranicích – Státní příslušník třetí země s povolením k přechodnému pobytu vydaným členským státem – Článek 3 – Uznávání některých dokladů Bulharskem, Chorvatskem, Kypru a Rumunskem za rovnocenné jejich národním vízům – Možnost dovolat se rozhodnutí vůči státu – Přímý účinek – Uznání soukromoprávní entity za odnož státu – Podmínky – Nařízení (ES) č. 562/2006 – Schengenský hraniční kodex – Článek 13 – Odepření vstupu na území členského státu – Povinnost uvést odůvodnění – Nařízení (ES) č. 261/2004 – Náhrady a pomoc cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu – Článek 2 písm. j) – Odepření nástupu na palubu z důvodu údajně nedostatečných cestovních dokladů – Článek 15 – Povinnosti leteckých dopravců vůči cestujícím – Nepřípustnost odlišných ustanovení v přepravní smlouvě nebo v jiných dokumentech“

Ve věci C-584/18,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Eparchiako Dikastirio Larnakas (okresní soud v Larnace, Kypr) ze dne 3. září 2018, došlým Soudnímu dvoru dne 19. září 2018, v řízení

D. Z.

proti

Blue Air – Airline Management Solutions SRL,

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení A. Prechal, předsedkyně senátu, K. Lenaerts, předseda Soudního dvora vykonávající funkci soudce třetího senátu, L. S. Rossi, J. Malenovský (zpravodaj) a F. Biltgen, soudci,

generální advokát: G. Pitruzzella,

vedoucí soudní kanceláře: R. Schiano, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 12. září 2019,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za D. Z. K. Papantoniouem, dikigoros,
- za Blue Air – Airline Management Solutions SRL N. Damianouem, dikigoros,

* Jednací jazyk: řečtina.

- za kyprskou vládu E. Neofytou a D. Lysandrouem, jako zmocněnci,
 - za německou vládu původně J. Möllerem, T. Henzem a R. Kanitzem, poté J. Möllerem a R. Kanitzem jako zmocněnci,
 - za nizozemskou vládu M. K. Bulterman a J. Langerem, jako zmocněnci,
 - za Evropskou komisi M. Condou-Durande, C. Cattabriga, N. Yerrell a G. Wilsem, jako zmocněnci,
- po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 21. listopadu 2019,
- vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 565/2014/EU ze dne 15. května 2014, kterým se zavádí zjednodušený režim kontrol osob na vnějších hranicích vycházející z jednostranného uznávání některých dokladů Bulharskem, Chorvatskem, Kypru a Rumunskem za rovnocenné jejich národním vízům za účelem průjezdu přes jejich území nebo zamýšlených pobytů na jejich území, jejichž doba trvání během jakéhokoli období 180 dnů nepřekročí 90 dnů, a kterým se zrušují rozhodnutí č. 895/2006/ES a č. 582/2008/ES (Úř. věst. 2014, L 157, s. 23), článků 4 a 13 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006 ze dne 15. března 2006, kterým se stanoví kodex Společenství o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex) (Úř. věst. 2006, L 105, s. 1), ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 610/2013 ze dne 26. června 2013 (Úř. věst. 2013, L 182, s. 1) (dále jen „Schengenský hraniční kodex“), jakož i čl. 4 odst. 3 a článků 14 a 15 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 ze dne 11. února 2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů a kterým se zrušuje nařízení (EHS) č. 295/91 (Úř. věst. 2004, L 46, s. 1; Zvl. vyd. 07/08, s. 10).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi D. Z. a společností Blue Air – Airline Management Solutions SRL (dále jen „Blue Air“), jehož předmětem je, že společnost Blue Air odepřela D. Z. nastoupit na let z Larnaky (Kypr) do Bukurešti (Rumunsko).

Právní rámec

ÚPSD

- 3 Úmluva k provedení Schengenské dohody ze dne 14. června 1985 mezi vládami států Hospodářské unie Beneluxu, Spolkové republiky Německo a Francouzské republiky o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích, která byla podepsána v Schengenu (Lucembursko) dne 19. června 1990 a vstoupila v platnost dne 26. března 1995 (Úř. věst. 2000, L 239, s. 19; Zvl. vyd. 19/02, s. 9, dále jen „ÚPSD“), je součástí schengenského *acquis*.

4 Článek 26 odst. 1 a 2 ÚPSD stanoví:

„1. S výhradou závazků, které pro ně vyplývají ze Ženevské úmluvy o právním postavení uprchlíků ze dne 28. července 1951 ve znění Newyorského protokolu ze dne 31. ledna 1967, se smluvní strany zavazují, že do svých vnitrostátních právních předpisů zahrnou tato pravidla:

- a) Je-li cizinci odepřen vstup na území jedné ze smluvních stran, je dopravce, který dopravil cizince vzdušnou, námořní nebo pozemní cestou na vnější hranici, povinen znovu se ho neprodleně ujmout. Na žádost orgánů provádějících ochranu hranic musí dopravce dopravit cizince do třetího státu, ze kterého jej přepravil, do třetího státu, který vystavil cestovní doklad, se kterým cizinec cestoval, nebo do kteréhokoli třetího státu, ve kterém je zaručeno jeho přijetí.
- b) Dopravce je povinen přijmout všechna opatření nezbytná k tomu, aby se ujistil, že cizinec přepravovaný vzdušnou nebo námořní cestou má cestovní doklady požadované pro vstup na území smluvních stran.

2. S výhradou závazků vyplývajících ze Ženevské úmluvy o právním postavení uprchlíků ze dne 28. července 1951 ve znění Newyorského protokolu ze dne 31. ledna 1967 a v souladu se svým ústavním právem se smluvní strany zavazují, že zavedou sankce proti dopravcům, kteří vzdušnou nebo námořní cestou přepraví ze třetího státu na jejich území cizince, kteří nemají náležité cestovní doklady.“

Směrnice 2001/51/ES

5 Článek 1 směrnice Rady 2001/51/ES ze dne 28. června 2001, kterou se doplňuje článek 26 Úmluvy k provedení Schengenské dohody ze dne 14. června 1985 (Úř. věst. 2001, L 187, s. 45; Zvl. vyd. 19/04, s. 160), stanoví:

„Cílem této směrnice je doplnit článek 26 [ÚPSD] a upřesnit některé podmínky jeho uplatňování.“

6 Článek 4 odst. 1 směrnice 2001/51 stanoví:

„Členské státy přijmou nezbytná opatření, aby zajistily, že sankce, které lze uložit dopravcům podle čl. 26 odst. 2 a 3 [ÚPSD], budou odrazující, účinné a přiměřené [...]“

Schengenský hraniční kodex

7 Článek 2 Schengenského hraničního kodexu stanovil:

„Pro účely tohoto nařízení se rozumí:

[...]

13. „příslušníkem pohraniční stráže“ jakýkoliv veřejný činitel, který je v souladu s vnitrostátními právními předpisy přidělen na hraniční přechod nebo na hranice nebo do bezprostřední blízkosti takové hranice a který plní úkoly ochrany hranic v souladu s tímto nařízením a s vnitrostátními právními předpisy;

[...]“

8 Podle čl. 5 odst. 1 tohoto kodexu:

„Pro předpokládané pobyty na území členských států, které nepřesáhnou 90 dní během jakéhokoli období 180 dnů [...], platí pro vstup státních příslušníků třetích zemí tyto podmínky:

- a) mají platný cestovní doklad opravňující držitele k překročení hranice [...]
- b) mají platné vízum, pokud je požadováno na základě nařízení Rady (ES) č. 539/2001 ze dne 15. března 2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni [(Úř. věst. 2001, L 81, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 65)], ledaže jsou držiteli platného povolení k pobytu nebo platného dlouhodobého víza;
- c) zdůvodní účel a podmínky předpokládaného pobytu a mají zajištěny dostatečné prostředky pro obživu jak na dobu předpokládaného pobytu, tak na návrat do své země původu nebo na průjezd do třetí země, ve které je zaručeno jejich přijetí, nebo jsou schopni si tyto prostředky legálním způsobem opatřit,
- d) nejsou osobami vedenými v [Schengenském informačním systému (SIS)], jimž má být odepřen vstup;
- e) nejsou považováni za hrozbu pro veřejný pořádek, vnitřní bezpečnost, veřejné zdraví nebo mezinárodní vztahy kteréhokoliv z členských států, zejména nejsou osobami, jimž má být podle vnitrostátních databází členských států odepřen vstup ze stejných důvodů.“

9 Článek 7 uvedeného kodexu stanovil:

„1. Přeshraniční pohyb na vnějších hranicích podléhá kontrolám, které provádějí příslušníci pohraniční stráže. Kontroly se provádějí v souladu s touto kapitolou.

[...]

3. Při vstupu a výstupu jsou státní příslušníci třetích zemí podrobeni důkladné kontrole.

- a) Důkladné kontroly při vstupu sestávají z ověření podmínek vstupu vymezených v čl. 5 odst. 1 a případně dokladů povolujících pobyt a výkon pracovní činnosti. To zahrnuje podrobné přezkoumání následujících aspektů:
 - i) ověření, zda má státní příslušník třetí země doklad, který je platný pro překročení hranic a jemuž neskončila doba platnosti, a zda je k dokladu případně připojeno požadované vízum nebo povolení k pobytu,
 - ii) důkladnou prohlídku cestovního dokladu, zda nenese známky pozměňování nebo padělání,
 - iii) kontrolu vstupních a výstupních razítek v cestovním dokladu dotyčného státního příslušníka třetí země, aby se porovnáním data vstupu a výstupu ověřilo, zda již daná osoba nepřekročila maximální délku povoleného pobytu na území členských států,
 - iv) ověření místa odjezdu a cíle dotyčného státního příslušníka třetí země a účelu jeho zamýšleného pobytu a v případě potřeby i kontrola odpovídajících podkladů,
 - v) ověření, zda má dotyčný státní příslušník třetí země dostatečné prostředky pro obživu vzhledem k délce a účelu předpokládaného pobytu a na návrat do země původu nebo na průjezd do třetí země, ve které je zaručeno jeho přijetí, anebo je schopen si tyto prostředky legálním způsobem opatřit,
 - vi) ověření, zda dotyčný státní příslušník třetí země, jeho dopravní prostředek a předměty, které převáží, pravděpodobně neohrozí veřejný pořádek, vnitřní bezpečnost, veřejné zdraví nebo mezinárodní vztahy kteréhokoliv z členských států. Takové ověření zahrnuje přímé zjišťování

údajů a záznamů o osobách a v případě potřeby i předmětech vedených v SIS a ve vnitrostátních souborech údajů, jakož i kroky, které mají být učiněny v důsledku existence záznamu.

[...]“

10 Článek 13 odst. 2 a 3 téhož kodexu stanovil:

„2. Vstup lze odepřít pouze na základě zdůvodněného rozhodnutí, které uvádí přesné důvody odepření. Rozhodnutí přijímá orgán, který je k tomuto účelu zmocněn vnitrostátními právními předpisy. Uvedené rozhodnutí nabývá ihned účinku.

Zdůvodněné rozhodnutí, které uvádí přesné důvody odepření, se vydává prostřednictvím jednotného formuláře uvedeného v příloze V části B, který vyplňuje orgán zmocněný k odepření vstupu na základě vnitrostátních právních předpisů. Vyplněný jednotný formulář se předá dotyčnému státnímu příslušníkovi třetí země, který na něm potvrdí, že rozhodnutí o odepření vstupu převzal.

3. Osoby, jimž byl odepřen vstup, mají právo na odvolání. Odvolání se podávají v souladu s vnitrostátními právními předpisy. Státnímu příslušníkovi třetí země se rovněž poskytnou písemné údaje o kontaktních místech, kde mu mohou podat informace o zástupcích, kteří jsou v souladu s vnitrostátními právními předpisy oprávněni státního příslušníka třetí země zastupovat.

[...]“

11 V článku 15 odst. 1 a 2 Schengenského hraničního kodexu se stanovilo:

„1. Ochranu hranic podle článků 6 až 13 vykonává pohraniční stráž v souladu s tímto nařízením a v souladu s vnitrostátními právními předpisy.

Při provádění této ochrany hranic nejsou dotčeny pravomoci pohraniční stráže zahajovat trestní řízení, které jí přiznávají vnitrostátní právní předpisy a které spadají mimo oblast působnosti tohoto nařízení.

Členské státy zajistí, aby příslušníky pohraniční stráže byli odborní a řádně vyškolení specialisté, přičemž zohlední společné hlavní osnovy pro odbornou přípravu pohraniční stráže vypracované Evropskou agenturou pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států zřízenou nařízením Rady (ES) č. 2007/2004 [ze dne 26. října 2004 o zřízení Evropské agentury pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států Evropské unie (Úř. věst. 2004, L 349, s. 1)]. [...]

2. Členské státy oznámí Komisi seznam vnitrostátních útvarů odpovědných za ochranu hranic podle vnitrostátních právních předpisů v souladu s článkem 34.“

Nariadenie č. 539/2001

12 Článek 1 nařízení č. 539/2001 stanovil:

„Státní příslušníci třetích zemí uvedených na seznamu v příloze I jsou povinni mít při překračování vnějších hranic členských států vízum.“

13 Kazachstán figuruje na seznamu třetích zemí uvedených v této příloze.

Rozhodnutí č. 565/2014

14 Body 5 a 7 odůvodnění rozhodnutí č. 565/2014 uvádějí:

„(5) [...] Pokud jde o Kypr, který uplatňuje společný režim zavedený rozhodnutím [Evropského parlamentu a Rady] č. 895/2006/ES [ze dne 14. června 2006, kterým se zavádí zjednodušený režim kontrol osob na vnějších hranicích vycházející z jednostranného uznávání některých dokladů Českou republikou, Estonskem, Kyprem, Lotyšskem, Litvou, Maďarskem, Maltou, Polskem, Slovinskem a Slovenskem za rovnocenné jejich národním vízům za účelem průjezdu přes jejich území (Úř. věst. 2006, L 167, s. 1)], od 10. července 2006, a o Bulharsko a Rumunsko, které uplatňují společný režim zavedený rozhodnutím [Evropského parlamentu a Rady] č. 582/2008/ES [ze dne 17. června 2008, kterým se zavádí zjednodušený režim kontrol osob na vnějších hranicích vycházející z jednostranného uznávání některých dokladů Bulharskem, Kyprem a Rumunskem za rovnocenné jejich národním vízům za účelem průjezdu přes jejich území (Úř. věst. 2008, L 161, s. 30)], od 18. července 2008, měla by být přijata společná pravidla, kterými se Bulharsku, Kypru a Rumunsku, stejně jako Chorvatsku, povoluje jednostranně uznávat některé doklady vydávané členskými státy plně provádějícími schengenské *acquis*, jakož i obdobné doklady vydávané Chorvatskem za rovnocenné jeho národním vízům a zavést zjednodušený režim kontrol osob na jejich vnějších hranicích vycházející z tohoto jednostranného uznávání rovnocennosti. [...]

[...]

(7) Účast na zjednodušeném režimu by měla být dobrovolná, a členskými státy by neměly být ukládány dodatečné povinnosti nad rámec těch, které jsou uvedeny v aktu o přistoupení z roku 2003, aktu o přistoupení z roku 2005 nebo aktu o přistoupení z roku 2011.“

15 Článek 1 rozhodnutí č. 565/2014 stanoví:

„Tímto rozhodnutím se zavádí zjednodušený režim kontrol osob na vnějších hranicích umožňující Bulharsku, Chorvatsku, Kypru a Rumunsku jednostranně uznávat za rovnocenné jejich národním vízům za účelem průjezdu přes jejich území nebo zamýšlených pobytů na jejich území, jejichž doba trvání během jakéhokoli období 180 dnů nepřekročí 90 dnů, doklady uvedené v čl. 2 odst. 1 a článku 3 tohoto rozhodnutí vydané státním příslušníkům třetích států, kteří podléhají vízové povinnosti podle nařízení [č. 539/2001].

Prováděním tohoto rozhodnutí nejsou dotčeny kontroly osob prováděné na vnějších hranicích v souladu s články 5 až 13 a články 18 a 19 [Schengenského hraničního kodexu].“

16 Článek 2 tohoto rozhodnutí stanoví:

„1. Bulharsko, Chorvatsko, Kypr a Rumunsko smějí považovat za rovnocenné svým národním vízům za účelem průjezdu přes své území nebo zamýšlených pobytů na něm, jejichž doba trvání během jakéhokoli období 180 dnů nepřekročí 90 dnů, tyto doklady vydané členskými státy plně provádějícími schengenské *acquis* bez ohledu na státní příslušnost jejich držitelů:

- a) ‚jednotné vízum‘ podle definice v čl. 2 bodě 3 vízového kodexu platné pro dva nebo více vstupů;
- b) ‚dlouhodobé vízum‘ podle článku 18 [ÚPSD];
- c) ‚povolení k pobytu‘ podle definice v čl. 2 bodě 15 [Schengenského hraničního kodexu].

2. Bulharsko, Chorvatsko, Kypr a Rumunsko smějí považovat za rovnocenné svým národním vízům za účelem průjezdu přes své území nebo zamýšlených pobytů na něm, jejichž doba trvání během jakéhokoli období 180 dnů nepřekročí 90 dnů, víza s omezenou územní platností vydaná v souladu s čl. 25 odst. 3 první větou vízového kodexu.

3. Rozhodnou-li se Bulharsko, Chorvatsko, Kypr nebo Rumunsko uplatňovat toto rozhodnutí, uznají všechny doklady uvedené v odstavcích 1 a 2 bez ohledu na členský stát, který doklad vydal, pokud nejsou připojeny k cestovním dokladům, které neuznávají, nebo k cestovním dokladům vydaným třetí zemí, s níž nemají diplomatické styky.“

17 Podle čl. 3 odst. 1 uvedeného rozhodnutí:

„Rozhodnou-li se Bulharsko, Chorvatsko, Kypr nebo Rumunsko uplatňovat článek 2, smí vedle dokladů podle uvedeného článku uznávat za rovnocenná svým národním vízům pro průjezd přes své území nebo zamýšlené pobyty na něm, jejichž doba trvání během jakéhokoli období 180 dnů nepřekročí 90 dnů:

- a) národní krátkodobá víza a národní dlouhodobá víza vydaná Bulharskem, Chorvatskem, Kypr nebo Rumunskem v jednotném vzoru stanoveném nařízením Rady (ES) č. 1683/95 [ze dne 29. května 1995, kterým se stanoví jednotný vzor víz (Úř. věst. 1995, L 164, s. 1; Zvl. vyd. 19/01, s. 13];
- b) povolení k pobytu vydaná Bulharskem, Chorvatskem, Kypr nebo Rumunskem podle jednotného vzoru stanoveného nařízením Rady (ES) č. 1030/2002 [ze dne 13. června 2002, kterým se stanoví jednotný vzor povolení k pobytu pro státní příslušníky třetích zemí (Úř. věst. 2002, L 157, s. 1; Zvl. vyd. 19/06, s. 3)];

pokud tato víza a povolení k pobytu nejsou připojeny k cestovním dokladům, které tyto členské státy neuznávají, nebo k cestovním dokladům vydaným třetí zemí, s níž nemají diplomatické styky.“

18 Článek 5 rozhodnutí č. 565/2014 stanoví:

„Pokud se Bulharsko, Chorvatsko, Kypr a Rumunsko rozhodnou uplatňovat toto rozhodnutí, oznámí to Komisi do dvaceti pracovních dní od jeho vstupu v platnost. Komise zveřejní informace sdělené těmito státy v *Úředním věstníku Evropské unie*.

V těchto oznámeních Bulharsko, Chorvatsko, Kypr a Rumunsko případně uvedou třetí země, na něž z důvodu neexistence diplomatických styků neuplatní toto rozhodnutí podle čl. 2 odst. 3 a čl. 3 odst. 1.“

19 Článek 8 tohoto rozhodnutí stanoví:

„Toto rozhodnutí je určeno Bulharsku, Chorvatsku, Kypru a Rumunsku.“

20 Bod II informací Komise ohledně oznámení členských států o rozhodnutích týkajících se uplatňování rozhodnutí č. 565/2014 (Úř. věst. 2014, C 302, s. 1, dále jen „bod II informací Komise“) obsahuje následující pasáž:

„Komise obdržela tato oznámení:

[...]

Rumunsko provádí rozhodnutí [č. 565/2014] a v souladu s článkem 3 rozhodnutí uznává za rovnocenná svým národním vizům a povolením k pobytu víza a povolení k pobytu vydaná Bulharskem, Kypru a Chorvatskem, uvedená v příloze I, II, resp. III rozhodnutí.“

Narizení č. 261/2004

21 Body 1 a 2 odůvodnění nařízení č. 261/2004 uvádějí:

„(1) Činnost Společenství v oblasti letecké dopravy [by] měla mimo jiné směřovat k zajištění vysoké úrovně ochrany cestujících. Kromě toho by měl být obecně brán zásadní zřetel na požadavky ochrany spotřebitele.“

(2) Odepření nástupu na palubu a zrušení nebo významné zpoždění letů způsobuje cestujícím závažné potíže a nepohodlí.“

22 Článek 1 odst. 1 tohoto nařízení stanoví:

„Toto nařízení stanoví za podmínek v něm stanovených minimální práva cestujících, jestliže:

a) je jim odepřen nástup na palubu proti jejich vůli,

[...]“

23 Podle čl. 2 písm. j) uvedeného nařízení se „odepřením nástupu na palubu“ rozumí „odmítnutí přepravit cestující leteckou dopravou, přestože se přihlásili k nástupu na palubu za podmínek stanovených v čl. 3 odst. 2, s výjimkou případu, kdy zde jsou přiměřené důvody odepřít jim nástup na palubu, například zdravotní důvody, důvody bezpečnosti nebo ochrany nebo nedostatečné cestovní doklady“.

24 Podle článku 3 téhož nařízení, nadepsaného „Oblast působnosti“, platí:

„1. Toto nařízení se vztahuje:

a) na cestující odlétající z letiště umístěného na území členského státu, na které se vztahuje Smlouva;

[...]

2. Odstavec 1 se použije pod podmínkou, že cestující:

a) mají potvrzenou rezervaci pro dotčený let a vyjma případu zrušení podle článku 5 se přihlásí k přepravě,

– jak je předem a písemně (rovněž elektronickými prostředky) stanoveno a v čase uvedeném leteckým dopravcem, provozovatelem souborných služeb pro cesty, pobyty a zájezdy nebo oprávněným zprostředkovatelem služeb v cestovním ruchu,

nebo jestliže není uveden čas,

– nejpozději do 45 minut před zveřejněným časem odletu; nebo

[...]“

25 Článek 4 odst. 3 nařízení č. 261/2004 stanoví:

„Jestliže je nástup na palubu odepřen cestujícím proti jejich vůli, provozující letecký dopravce je neprodleně odškodní v souladu s článkem 7 a poskytne jim pomoc v souladu s články 8 a 9.“

26 Článek 15 tohoto nařízení, nadepsaný „Vyloučení zproštění odpovědnosti“, stanoví:

„1. Odpovědnost vůči cestujícím vyplývající z tohoto nařízení nesmí být omezena ani se jí nelze zprostit, zejména odlišným nebo omezujícím ustanovením v přepravní smlouvě.

2. Je-li však takové odlišné nebo omezující ustanovení použito ve vztahu k cestujícímu nebo jestliže cestující není správně informován o svých právech a z tohoto důvodu přijal náhradu škody, která nedosahuje náhrady stanovené v tomto nařízení, je cestující dále oprávněn k uskutečnění nezbytných úkonů u příslušného soudu nebo příslušných orgánů směřujících k získání dodatečné náhrady.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

27 D. Z., státní příslušník Republiky Kazachstán, se dne 6. září 2015 dostavil na letiště v Larnace, aby nastoupil na let rumunské letecké společnosti Blue Air do Bukurešti, kde se hodlal zdržet do 12. září 2015, aby se zúčastnil zkoušek pořádaných Association of Chartered Certified Accountants (Asociace certifikovaných účetních znalců).

28 D. Z. předložil zaměstnancům společnosti jednající jako zmocněnkyně společnosti Blue Air na letišti v Larnace ke kontrole své cestovní doklady, a to pas a povolení k přechodnému pobytu, jež bylo vydáno Kyperskou republikou a bylo platné do 6. dubna 2016. Předložil také žádost o vízum pro vstup na rumunské území, kterou předtím podal elektronicky prostřednictvím internetové stránky ministerstva zahraničních věcí Rumunska, a odpověď uvedeného ministerstva poskytnutou prostřednictvím jeho automatizovaného online systému, podle níž není takové vízum pro pobyt nepřesahující 90 dnů během jakéhokoli období 180 dnů nezbytné, neboť dotyčná osoba již má povolení k přechodnému pobytu vydané Kyperskou republikou.

29 Zaměstnanci uvedené společnosti kontaktovali pozemní personál společnosti Blue Air na letišti v Bukurešti, který jim telefonicky a elektronickou poštou odpověděl, že bez víza nebo povolení k pobytu rodinného příslušníka vydaného rumunskými orgány není D. Z. oprávněn vstoupit na území Rumunska. Uvedení zaměstnanci proto odepřeli D. Z. nástup na zamýšlený let z důvodu, že by jeho přeprava měla za následek jeho okamžitý návrat na Kypr letadlem na zpátečním letu a společnost Blue Air by se vystavila sankcím.

30 D. Z. se marně dožadoval, aby mu důvody tohoto odepření byly sděleny písemně. Nebylo mu ani sděleno žádné písemné rozhodnutí o odepření vstupu na rumunské území.

31 D. Z., maje za to, že mu byl nástup na palubu odepřen bezdůvodně a v rozporu s ustanoveními rozhodnutí č. 565/2014, podal k Eparchiako Dikastirio Larnakas (okresní soud v Larnace, Kypr) žalobu proti společnosti Blue Air, kterou se domáhal náhrady za propadnutí své zpáteční letenky a náhrady nákladů souvisejících se zrušením jeho hotelové rezervace v Bukurešti, nákladů souvisejících se zkouškami, jichž se nemohl zúčastnit, mzdy, která mu nebyla vyplacena z důvodu studijního volna na školení, jež mu poskytl zaměstnavatel, a morální újmy, která mu podle jeho názoru vznikla.

32 Společnost Blue Air před předkládajícím soudem mimo jiné tvrdí, že D. Z. podal žalobu proti ní neprávem. Uvádí totiž, že podle svých přepravních podmínek není odpovědná za rozhodnutí orgánů cílového státu odepřít cestujícímu vstup na území tohoto státu ani za doklady, které musí mít cestující v držení, ani za dodržování právní úpravy cílového státu.

- 33 Podle předkládajícího soudu vyvstává ve sporu v původním řízení zaprvé otázka, zda je D. Z. oprávněn se dovolávat ustanovení rozhodnutí č. 565/2014 vůči společnosti Blue Air. Má za to, že pokud by žalobci bylo povoleno nastoupit na předmětný let, mohl by se před rumunským soudem dovolávat svého práva vstupu do země na základě tohoto rozhodnutí.
- 34 Jediným jednáním, kterým byl D. Z. poškozen, přitom podle předkládajícího soudu bylo odepření nástupu na palubu ze strany společnosti Blue Air. Předkládající soud z toho dovozuje, že je nezbytné určit, do jaké míry plyne D. Z. z tohoto odepření nástupu na palubu právo, kterého se D. Z. může před soudem dovolávat vůči společnosti Blue Air.
- 35 Uvedený soud má zadruhé za to, že mu připadá úkol posoudit, zda odepření nástupu na palubu za takových okolností, jaké nastaly ve věci v původním řízení, spadá do působnosti nařízení č. 261/2004, a pokud ano, zda ustanovení v přepravní smlouvě může přesto omezit, či dokonce vyloučit odpovědnost leteckého dopravce v případě nedostatečných cestovních dokladů.
- 36 Eparchiako Dikastirio Larnakas (okresní soud v Larnace), maje za těchto podmínek za to, že ve sporu v původním řízení vyvstávají otázky výkladu unijního práva, se rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Musí být rozhodnutí [č. 565/2014] vykládáno v tom smyslu, že má přímé právní účinky, takže na jedné straně zakládá právo státních příslušníků třetích zemí vstoupit na území cílového členského státu bez víza a na druhé straně povinnost uvedeného cílového členského státu nevyžadovat toto vízum v případě, že tito státní příslušníci mají vstupní vízum nebo povolení k pobytu, jež jsou uvedena na seznamu dokladů vzájemně uznávaných na základě rozhodnutí [č. 565/2014], které se cílový členský stát zavázal uplatňovat?
- 2) Lze mít za to, že pokud letecký dopravce sám nebo prostřednictvím svých zástupců a zmocněnců na letišti výchozího členského státu odepře cestujícímu nástup na palubu s poukazem na to, že orgány cílového členského státu odepřely tomuto cestujícímu vstup z důvodu údajně chybějícího vstupního víza, vykonává tento letecký dopravce pravomoci a jedná jako odnož uvedeného státu, takže se poškozený cestující vůči němu může u soudu výchozího členského státu dovolávat rozhodnutí [č. 565/2014] za účelem prokázání, že měl právo vstupu, k němuž není vyžadováno dodatečné vízum, a může požadovat náhradu škody z důvodu porušení tohoto práva, a v důsledku toho porušení jeho přepravní smlouvy?
- 3) Může letecký dopravce sám nebo prostřednictvím svých zástupců nebo zmocněnců na letišti výchozího členského státu odepřít státnímu příslušníkovi třetí země nástup na palubu s poukazem na to, že orgány cílového členského státu odepřely tomuto státnímu příslušníkovi vstup na území uvedeného členského státu, aniž předtím bylo přijato nebo uvedenému státnímu příslušníkovi doručeno písemné a zdůvodněné rozhodnutí o odepření vstupu [viz čl. 14 odst. 2 nařízení [Evropského parlamentu a Rady] (EU) 2016/399 [ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex) (Úř. věst. 2016, L 77, s. 1)], dříve článek 13 nařízení [č. 562/2006], který stanoví, že vstup lze odepřít pouze na základě zdůvodněného rozhodnutí], čímž by bylo zaručeno dodržování základních práv, a konkrétně soudní ochrana práv poškozeného cestujícího [viz článek 4 uvedeného nařízení 2016/399]?
- 4) Musí být čl. 2 písm. j) nařízení [č. 261/2004] vykládán v tom smyslu, že do jeho působnosti nespádají případy, kdy letecký dopravce odepře cestujícímu nástup na palubu z důvodu údajně „nedostatečných cestovních dokladů“? Spadalo by takovéto odepření nástupu na palubu do působnosti uvedeného nařízení v případě existence soudního rozhodnutí, jímž bylo na základě zvláštních okolností daného případu rozhodnuto, že cestovní doklady byly dostatečné a odepření nástupu na palubu bylo neodůvodněné nebo protiprávní z důvodu porušení unijního práva?

- 5) Může být cestujícímu odepřen nárok na náhradu stanovený v čl. 4 odst. 3 nařízení [č. 261/2004] na základě ustanovení o omezení nebo vyloučení odpovědnosti leteckého dopravce v případě údajně nedostatečných cestovních dokladů, jestliže je takovéto ustanovení obsaženo v předem zveřejněných všeobecných podmínkách upravujících provoz nebo poskytování služeb uvedeným dopravcem? Brání článek 15 ve spojení s článkem 14 téhož nařízení uplatnění těchto ustanovení o omezení nebo vyloučení odpovědnosti leteckého dopravce?“

K předběžným otázkám

K přípustnosti

- 37 Společnost Blue Air nejprve tvrdí, že druhá a třetí předběžná otázka jsou nepřijatelné, neboť účastníci původního řízení nebyli před podáním projednávané žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce ohledně uvedených otázek vyslechnuti, což je podle ní v rozporu s kyperskými procesními pravidly.
- 38 V této souvislosti je třeba připomenout, že článek 267 SFEU přiznává vnitrostátním soudům co nejširší možnost obrátit se na Soudní dvůr, mají-li za to, že věc, kterou projednávají, vyvolává otázky vyžadující výklad či posouzení platnosti ustanovení unijního práva, jež jsou nezbytné pro vyřešení sporu, který jim byl předložen. Vnitrostátní soudy mají tedy možnost, a případně i povinnost, podat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, jestliže buď bez návrhu, nebo na návrh účastníků řízení dospějí k závěru, že základ sporu zahrnuje otázku, kterou je třeba vyřešit a která spadá pod první pododstavec tohoto článku (rozsudky ze dne 16. ledna 1974, Rheinmühlen-Düsseldorf, 166/73, EU:C:1974:3, bod 3, a ze dne 1. února 2017, Tolley, C-430/15, EU:C:2017:74, bod 30 a citovaná judikatura).
- 39 Kromě toho, i když může být v zájmu řádného výkonu spravedlnosti, aby byla předběžná otázka položena až po kontradiktorní diskusi, nepatří existence takovéto předchozí diskuse mezi podmínky požadované k uplatnění postupu podle článku 267 SFEU (rozsudek ze dne 1. února 2017, Tolley, C-430/15, EU:C:2017:74, bod 32 a citovaná judikatura). Pouze vnitrostátnímu soudu přísluší posoudit případnou nezbytnost takové předchozí kontradiktorní diskuse (rozsudek ze dne 28. června 1978, Simmenthal, 70/77, EU:C:1978:139, bod 11).
- 40 Skutečnost, že strany sporu před vnitrostátním soudem předem neprodiskutovaly otázku týkající se unijního práva, tedy nebrání tomu, aby Soudnímu dvoru mohla být taková otázka položena (rozsudek ze dne 1. února 2017, Tolley, C-430/15, EU:C:2017:74, bod 33).
- 41 V každém případě je třeba připomenout, že Soudnímu dvoru nepřísluší ověřovat, zda bylo předkládací rozhodnutí přijato v souladu s vnitrostátními předpisy upravujícími organizaci soudů a soudní řízení (rozsudek ze dne 23. listopadu 2017, Benjumea Bravo de Laguna, C-381/16, EU:C:2017:889, bod 26 a citovaná judikatura).
- 42 Společnost Blue Air dále tvrdí, že předkládající soud neuvedl obsah použitelných vnitrostátních ustanovení a relevantní vnitrostátní judikatury ani všechny relevantní skutkové a právní okolnosti, které jej vedly k závěru, že se v projednávané věci mohou použít ustanovení unijního práva.
- 43 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury, která se nyní odráží v článku 94 jednacího řádu Soudního dvora, nezbytnost dospět k takovému výkladu unijního práva, který bude užitečný pro vnitrostátní soud, vyžaduje, aby tento soud vymezil skutkový a právní rámec, do něhož spadají jím položené otázky, nebo alespoň vysvětlil skutkové předpoklady, na nichž jsou tyto otázky založeny. Předkládací rozhodnutí musí kromě toho uvést přesné důvody, které vedly vnitrostátní soud k tomu, aby si kladl otázky ohledně výkladu unijního práva a usoudil, že je nezbytné položit Soudnímu dvoru předběžnou otázku (rozsudek ze dne 19. prosince 2018, Stanley International Betting a Stanleybet Malta, C-375/17, EU:C:2018:1026, bod 29 a citovaná judikatura).

- 44 V projednávaném případě je přitom právní a skutkový rámec sporu v původním řízení v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce dostatečně vymezen. Pokud jde konkrétně o neuvedení obsahu použitelných vnitrostátních ustanovení, to vzhledem k povaze a působnosti aktů unijního práva, jejichž výklad je požadován, nijak nebrání řádnému pochopení kontextu, do něhož jsou zasazeny otázky předkládajícího soudu. Informace poskytnuté uvedeným soudem, pokud jde o relevanci položených otázek pro rozhodnutí uvedeného sporu, navíc umožňují posoudit dosah těchto otázek a poskytnout na ně užitečnou odpověď, jak ostatně potvrzují písemná vyjádření předložená kyperskou, německou a nizozemskou vládou.
- 45 A konečně německá vláda vyjadřuje pochybnosti o relevanci čtvrté a páté otázky z důvodu, že D. Z. podle všeho nepodal žalobu na náhradu škody na základě nařízení č. 261/2004.
- 46 V tomto ohledu je třeba zaprvé připomenout, že na otázky týkající se výkladu unijního práva položené vnitrostátním soudem v právním a faktickém rámci, který tento soud vymezí na svou odpovědnost a jehož správnost nepřísluší Soudnímu dvoru ověřovat, se vztahuje domněnka relevance (rozsudky ze dne 15. května 2003, Salzmann, C-300/01, EU:C:2003:283, bod 31, a ze dne 28. března 2019, Cogeco Communications, C-637/17, EU:C:2019:263, bod 57 a citovaná judikatura).
- 47 A zadruhé, jak uvedl generální advokát v bodě 23 svého stanoviska, předkládající soud ve své žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce uvedl, že mu kyperské právo umožňuje přiznat účastníkovi řízení náhradu škody, i když o ni tento účastník výslovně nepožádal, takže by mohl žalobci v původním řízení přiznat náhradu škody na základě nařízení č. 261/2004, pokud by toto nařízení mělo být vykládáno v tom smyslu, že mu toto právo přiznává.
- 48 Z výše uvedených úvah vyplývá, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce je přípustná.

K věci samé

K první otázce

- 49 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 3 odst. 1 rozhodnutí č. 565/2014 vykládán v tom smyslu, že má přímý účinek a zakládá státním příslušníkům třetích zemí práva, kterých se tito státní příslušníci mohou dovolávat vůči cílovému členskému státu, zejména právo, aby pro účely jejich vstupu na území tohoto členského státu po nich nebylo vyžadováno vízum, jestliže mají vstupní vízum nebo povolení k pobytu, jež jsou uvedena na seznamu dokladů požívajících uznání, k jehož uplatňování se uvedený členský stát na základě tohoto rozhodnutí zavázal.
- 50 Je třeba bez dalšího připomenout, že podle čl. 288 čtvrtého pododstavce SFEU je rozhodnutí Unie závazné v celém rozsahu, a pokud jsou v něm uvedeni ti, jimž je určeno, je závazné pouze pro ně.
- 51 V projednávaném případě článek 8 rozhodnutí č. 565/2014 stanoví, že toto rozhodnutí je určeno Bulharsku, Chorvatsku, Kypru a Rumunsku. V důsledku toho je toto rozhodnutí závazné pouze pro tyto čtyři členské státy.
- 52 Kromě toho čl. 3 odst. 1 tohoto rozhodnutí v podstatě stanoví, že každý z těchto čtyř členských států může uznat za rovnocenná svým národním vízům víza a povolení k pobytu v něm uvedená a vydaná ostatními členskými státy, kterým je toto rozhodnutí určeno.
- 53 Zaprvé tedy ze znění čl. 3 odst. 1 rozhodnutí č. 565/2014 ve spojení s bodem 7 odůvodnění tohoto rozhodnutí vyplývá, že uznávání víz a povolení k pobytu uvedených v tomto ustanovení představuje pro dotyčné členské státy pouhou možnost.

- 54 Pokud se však tyto členské státy zaváží uplatňovat rozhodnutí č. 565/2014 a v souladu s článkem 5 tohoto rozhodnutí oznámí své rozhodnutí uznat národní víza a povolení k pobytu vydaná ostatními členskými státy, kterým je toto rozhodnutí určeno, za rovnocenná vlastním vízům, včetně dokladů uvedených v čl. 3 odst. 1 téhož rozhodnutí, jak učinilo Rumunsko, což vyplývá z bodu II informací sdělených Komisí, má využití možnosti upravené v uvedeném čl. 3 odst. 1 prvně uvedenými členskými státy za následek vznik povinnosti těchto členských států uznávat doklady uvedené v tomto rozhodnutí.
- 55 Tento závěr není zpochybněn okolností, že článek 3 rozhodnutí č. 565/2014 neobsahuje ustanovení rovnocenné ustanovení obsaženému v článku 2 tohoto rozhodnutí, jehož odstavec 3 výslovně uvádí, že rozhodnutí jednoho ze čtyř členských států, kterým je rozhodnutí č. 565/2014 určeno, toto rozhodnutí uplatňovat má za následek vznik povinnosti uznávat v zásadě všechny doklady uvedené v odstavcích 1 a 2 uvedeného článku.
- 56 Z článku 2 odst. 3 rozhodnutí č. 565/2014 totiž vyplývá, že členské státy, kterým je toto rozhodnutí určeno a které se rozhodly je uplatňovat, jsou povinny uznat v zásadě všechny doklady uvedené v čl. 2 odst. 1 a 2 téhož rozhodnutí vydané členskými státy, které provádějí schengenské *acquis* v plném rozsahu, a to bez ohledu na to, který z uvedených členských států tento doklad vydal.
- 57 Za těchto podmínek nemůže být skutečnost, že článek 3 rozhodnutí č. 565/2014 neobsahuje ustanovení rovnocenné ustanovení obsaženému v čl. 2 odst. 3 tohoto rozhodnutí, vykládána v tom smyslu, že členské státy, jimž je uvedené rozhodnutí určeno a které se rozhodly uplatňovat článek 3 tohoto rozhodnutí, mají nadále možnost se v jednotlivých případech odchýlit od režimu uznávání víz a povolení k pobytu, ke kterému přistoupily v souladu s článkem 5 téhož rozhodnutí.
- 58 Pokud jde zadruhé o rozsah povinnosti uvedené v bodě 54 tohoto rozsudku, ta pro dotyčné členské státy spočívá v tom, že za účelem průjezdu přes své území nebo zamýšlených pobytů na něm, jejichž doba trvání během jakéhokoli období 180 dnů nepřekročí 90 dnů, uznají za rovnocenná svým národním vízům víza a povolení k pobytu vydaná ostatními členskými státy, kterým je určeno rozhodnutí č. 565/2014, jak jsou zmíněna v čl. 3 odst. 1 písm. a) a b) tohoto rozhodnutí a uvedena v jeho přílohách.
- 59 Jak mimoto vyplývá z čl. 3 odst. 1 rozhodnutí č. 565/2014, jediná možná unijním normotvůrcem zamýšlená výjimka z povinnosti, kterou stanoví, se týká víz a povolení k pobytu připojených k cestovním dokladům, které dotyčné členské státy neuznávají, nebo k cestovním dokladům vydaným třetí zemí, s níž nemají diplomatické styky.
- 60 Z toho vyplývá, že kromě této výslovně zamýšlené výjimky musí členské státy, kterým je určeno rozhodnutí č. 565/2014 a které se rozhodly přistoupit k režimu upravenému v čl. 3 odst. 1 rozhodnutí č. 565/2014, dostát uvedené povinnosti uznání v případě individuálních případů spadajících do jeho působnosti.
- 61 Tento výklad je potvrzen cílem rozhodnutí č. 565/2014, kterým je, jak vyplývá z jeho názvu, zavedení zjednodušeného režimu kontrol osob na vnějších hranicích vycházejícího z uznávání některých cestovních dokladů členskými státy, které se tohoto režimu účastní, za rovnocenné jejich národním vízům.
- 62 Jak totiž uvedl generální advokát v bodě 49 svého stanoviska, pokud by členské státy, kterým je určeno rozhodnutí č. 565/2014 a které se rozhodly uplatňovat jeho článek 3, měly možnost odchýlit se v jednotlivých případech od zjednodušeného režimu kontrol, jež upravuje toto rozhodnutí, nemohl by být tento režim účinně prováděn.

- 63 Kromě toho by taková možnost nebyla v souladu se zásadou právní jistoty, která má být podpořena zveřejněním rozhodnutí dotyčného členského státu uplatňovat rozhodnutí č. 565/2014 v *Úředním věstníku Evropské unie* na základě článku 5 tohoto rozhodnutí.
- 64 Pokud jde zatřetí o možnost dovolat se vůči cílovému členskému státu povinnosti uvedené v čl. 3 odst. 1 rozhodnutí č. 565/2014, je třeba připomenout, že Soudní dvůr připustil, že se jednotlivci mohou vůči členskému státu dovolávat ustanovení unijního rozhodnutí, které je mu určeno, jestliže jsou povinnosti, jež tato ustanovení tomuto členskému státu ukládají, bezpodmínečné a dostatečně přesné (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 10. listopadu 1992, Hansa Fleisch Ernst Mundt, C-156/91, EU:C:1992:423, body 12 a 13, jakož i citovaná judikatura).
- 65 V tomto ohledu je třeba mít za to, že jakmile dotyčný členský stát přijal závazek uvedený v bodě 54 tohoto rozsudku, splňuje povinnost stanovená v čl. 3 odst. 1 rozhodnutí č. 565/2014, jak je vyložen v bodech 60 až 63 tohoto rozsudku, tato kritéria bezpodmínečnosti a dostatečné přesnosti.
- 66 Tento závěr není vyvrácen okolností, že čl. 3 odst. 1 rozhodnutí č. 565/2014 obdobně jako čl. 2 odst. 3 tohoto rozhodnutí opravňuje členské státy k tomu, aby se odchýlily od povinnosti, kterou toto ustanovení stanoví, v případě, že jsou víza a povolení k pobytu připojena k cestovním dokladům, které tyto členské státy neuznávají, nebo k cestovním dokladům vydaným třetím státem, s nímž nemají diplomatické styky.
- 67 Soudní dvůr již totiž judikoval, že skutečnost, že rozhodnutí umožňuje členským státům, kterým je toto rozhodnutí určeno, odchýlit se za určitých podmínek, které mohou být předmětem soudního přezkumu, od jasných a přesných ustanovení téhož rozhodnutí, nemůže sama o sobě zbavit tato ustanovení přímého účinku (rozsudek ze dne 9. září 1999, Fejrer, C-374/97, EU:C:1999:397, bod 24 a citovaná judikatura).
- 68 Jednotlivci se tudíž mohou dovolávat povinnosti stanovené v čl. 3 odst. 1 rozhodnutí č. 565/2014 vůči členskému státu, kterému je toto rozhodnutí určeno a který se rozhodl využít možnosti stanovené tímto ustanovením.
- 69 Vzhledem k předchozím úvahám je třeba na první otázku odpovědět tak, že čl. 3 odst. 1 rozhodnutí č. 565/2014 musí být vykládán v tom smyslu, že má přímý účinek a zakládá státním příslušníkům třetích zemí práva, kterých se tito státní příslušníci mohou dovolávat vůči cílovému členskému státu, zejména právo, aby pro účely jejich vstupu na území tohoto členského státu po nich nebylo vyžadováno vízum, jestliže mají vstupní vízum nebo povolení k pobytu, jež jsou uvedena na seznamu dokladů požívajících uznání, k jehož uplatňování se uvedený členský stát na základě tohoto rozhodnutí zavázal.

K druhé otázce

- 70 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda musí být unijní právo vykládáno v tom smyslu, že na leteckého dopravce, který sám nebo prostřednictvím svých zástupců a zmocněnců na letišti výchozího členského státu odepře cestujícímu nástup na palubu s poukazem na to, že orgány cílového členského státu odepřely tomuto cestujícímu vstup, musí být nahlíženo tak, že jedná jako odnož uvedeného státu, takže se poškozený cestující může vůči tomuto leteckému dopravci u soudu výchozího členského státu dovolávat rozhodnutí č. 565/2014 za účelem získání náhrady škody z důvodu porušení jeho práva vstupu na území cílového členského státu bez víza vydaného tímto státem.

- 71 Úvodem je třeba poukázat na to, že s ohledem na upřesnění uvedená v bodech 29 a 30 tohoto rozsudku bude na předkládajícím soudu, aby ověřil, zda rumunské orgány vstup skutečně odepřely. S touto výhradou a vzhledem k tomu, že druhá otázka byla uvedeným soudem formulována s odkazem na předpoklad, že v projednávaném případě tomu tak zřejmě bylo, bude Soudní dvůr při odpovědi na tuto otázku z takového předpokladu vycházet.
- 72 Je třeba připomenout, že Soudní dvůr rozhodl, že se jednotlivci mohou dovolávat bezpodmínečných a dostatečně přesných ustanovení směrnice nejen vůči členskému státu a všem jeho správním orgánům, ale rovněž vůči subjektům nebo entitám, byť soukromoprávním, které buď podléhají autoritě nebo kontrole orgánu veřejné moci, nebo byly členským státem pověřeny plněním úkolu ve veřejném zájmu a jsou k tomuto účelu nadány výjimečnými pravomocemi ve srovnání s těmi, které vyplývají z pravidel, jimiž se řídí vztahy mezi jednotlivci. Je totiž třeba zamezit tomu, aby stát mohl mít prospěch z toho, že nedodrží unijní právo (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 10. října 2017, Farrell, C-413/15, EU:C:2017:745, body 32, 34 a 35).
- 73 Takováto judikatura může být obdobně použita na bezpodmínečná a dostatečně přesná ustanovení unijního rozhodnutí, jako jsou ustanovení obsažená v čl. 3 odst. 1 rozhodnutí č. 565/2014 (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 7. června 2007, Carp, C-80/06, EU:C:2007:327, bod 21).
- 74 Pro účely určení, zda se cestující, kterému byl odepřen nástup na palubu z důvodu, že mu orgány cílového členského státu údajně odepřely vstup na území tohoto členského státu z důvodu chybějícího vstupního víza, může dovolávat rozhodnutí č. 565/2014 vůči leteckému dopravci, je tedy třeba ověřit, zda tento dopravce musí být považován za takovou entitu, jaké jsou uvedeny v bodě 72 tohoto rozsudku.
- 75 Konkrétně vyvstává otázka, zda je třeba na leteckého dopravce nebo jeho zmocněnce, který na letišti výchozího členského státu ověřuje cestovní doklady cestujícího, který je státním příslušníkem třetí země, nahlížet tak, že byl cílovým členským státem pověřen plněním úkolů ochrany hranic v souladu s čl. 7 odst. 3 Schengenského hraničního kodexu a je za tímto účelem nadán odpovídajícími pravomocemi.
- 76 V tomto ohledu je třeba zaprvé uvést, že jak vyplývá z čl. 7 odst. 1 Schengenského hraničního kodexu ve spojení s čl. 2 bodem 13 tohoto kodexu, směřjí úkoly ochrany hranic plnit pouze příslušníci pohraniční stráže, kteří mají postavení veřejného činitele a podléhají zejména pravidlům stanoveným uvedeným kodexem. V souladu s čl. 15 odst. 1 Schengenského hraničního kodexu se jedná o odborné a řádně vyškolené specialisty. Článek 15 odst. 2 tohoto kodexu mimoto stanoví, že členské státy jsou povinny oznámit Komisi seznam vnitrostátních útvarů odpovědných za ochranu hranic.
- 77 Z druhého z čl. 7 odst. 3 Schengenského hraničního kodexu vyplývá, že hraniční kontroly státních příslušníků třetích zemí spočívají v důkladné kontrole, která zahrnuje mimo jiné ověření, zda cestovní doklad nenesе známky pozměňování nebo padělání, ověření, zda má dotyčný státní příslušník třetí země dostatečné prostředky pro obživu, a ověření, zda dotyčný státní příslušník třetí země, jeho dopravní prostředek a předměty, které převáží, pravděpodobně neohrozí veřejný pořádek, vnitřní bezpečnost, veřejné zdraví nebo mezinárodní vztahy kteréhokoliv z členských států.
- 78 Úloha leteckých dopravců je přitom zjevně odlišná od úlohy pohraniční stráže, jelikož – jak vyplývá z čl. 26 odst. 1 písm. b) ÚPSD – spočívá pouze v ověření, že cizí státní příslušníci, které přepravují, mají „cestovní doklady požadované“ pro vstup na území cílového členského státu.
- 79 Z výše uvedených úvah vyplývá, že na leteckého dopravce nebo jeho zmocněnce nelze nahlížet tak, že byl cílovým členským státem pověřen plněním úkolů ochrany hranic v souladu s čl. 7 odst. 3 Schengenského hraničního kodexu ani že je za tímto účelem nadán odpovídajícími pravomocemi.

- 80 Cestující, kterému letecký dopravce odepřel nástup na palubu z důvodu, že mu orgány cílového členského státu údajně odepřely vstup na území tohoto členského státu, se tedy nemůže dovolávat rozhodnutí č. 565/2014 vůči tomuto leteckému dopravci.
- 81 Vzhledem k předchozím úvahám je třeba na druhou otázku odpovědět tak, že unijní právo musí být vykládáno v tom smyslu, že na leteckého dopravce, který sám nebo prostřednictvím svých zástupců a zmocněnců na letišti výchozího členského státu odepře cestujícímu nástup na palubu s poukazem na to, že orgány cílového členského státu odepřely tomuto cestujícímu vstup, nelze nahlížet tak, že jedná jako odnož uvedeného státu, takže se poškozený cestující nemůže vůči tomuto leteckému dopravci u soudu výchozího členského státu dovolávat rozhodnutí č. 565/2014 za účelem získání náhrady škody z důvodu porušení jeho práva vstupu na území cílového členského státu bez víza vydaného tímto státem.

K třetí otázce

- 82 Podstatou třetí otázky předkládajícího soudu je, zda musí být unijní právo, a zejména článek 13 Schengenského hraničního kodexu, vykládáno v tom smyslu, že brání tomu, aby letecký dopravce odepřel státnímu příslušníkovi třetí země nástup na palubu s poukazem na to, že orgány cílového členského státu odepřely tomuto cestujícímu vstup na území tohoto členského státu, aniž toto odepření vstupu bylo učiněno písemným a zdůvodněným rozhodnutím, jež by bylo uvedenému státnímu příslušníkovi předem oznámeno.
- 83 V této souvislosti je třeba zdůraznit, že podle čl. 13 odst. 2 Schengenského hraničního kodexu lze státnímu příslušníkovi třetí země odepřít vstup na území členského státu pouze na základě zdůvodněného rozhodnutí, které uvádí přesné důvody odepření a bylo přijato příslušným orgánem, jenž je k tomuto účelu zmocněn vnitrostátními právními předpisy, a které bylo oznámeno prostřednictvím jednotného formuláře předaného dotyčnému státnímu příslušníkovi, který na něm potvrdí, že rozhodnutí o odepření vstupu převzal.
- 84 Z tohoto ustanovení vyplývá, že odepření vstupu podléhá obzvláště přísným formálním podmínkám, jejichž účelem je zejména zachování práva na obhajobu, jak vyplývá z čl. 13 odst. 3 Schengenského hraničního kodexu, podle kterého osoby, jimž byl odepřen vstup, mají právo na odvolání.
- 85 Z toho plyne, že čl. 13 odst. 3 Schengenského hraničního kodexu brání tomu, aby se letecký dopravce v případě neexistence rozhodnutí o odepření vstupu přijatého a oznámeného v souladu s čl. 13 odst. 2 tohoto kodexu mohl za účelem odůvodnění odepření nástupu cestujícího na palubu dovolávat vůči tomuto cestujícímu jakéhokoliv odepření vstupu na území cílového členského státu, protože jinak by byl takový cestující zbaven zejména možnosti účinně uplatnit své právo na obhajobu.
- 86 Vzhledem k předchozím úvahám je třeba na třetí otázku odpovědět tak, že unijní právo, a zejména článek 13 Schengenského hraničního kodexu, musí být vykládáno v tom smyslu, že brání tomu, aby letecký dopravce odepřel státnímu příslušníkovi třetí země nástup na palubu s poukazem na to, že orgány cílového členského státu odepřely tomuto cestujícímu vstup na území tohoto členského státu, aniž toto odepření vstupu bylo učiněno písemným a zdůvodněným rozhodnutím, jež by bylo uvedenému státnímu příslušníkovi předem oznámeno.

Ke čtvrté otázce

- 87 Podstatou čtvrté otázky předkládajícího soudu je, zda musí být nařízení č. 261/2004, a zejména jeho čl. 2 písm. j), vykládáno v tom smyslu, že pokud letecký dopravce odepře cestujícímu nástup na palubu z důvodu, že tento cestující údajně předložil nedostatečné cestovní doklady, zbavuje takové odepření

tohoto cestujícího ochrany stanovené uvedeným nařízením, nebo zda je věcí příslušného soudu, aby s přihlédnutím k okolnostem projednávané věci posoudil, zda byly důvody pro uvedené odepření z hlediska tohoto ustanovení přiměřené.

- 88 V tomto ohledu je třeba nejprve připomenout, že oblast působnosti nařízení č. 261/2004 je vymezena v jeho článku 3, jehož odst. 2 písm. a) stanoví, že se uvedené nařízení vztahuje mimo jiné na cestující, kteří mají potvrzenou rezervaci pro let z letiště umístěného na území členského státu a přihlásí se k přepravě, jak je stanoveno a v uvedeném čase, nebo jestliže není uveden čas, nejpozději do 45 minut před zveřejněným časem odletu.
- 89 Dále je třeba uvést, že článek 4 nařízení č. 261/2004, nadepsaný „Odepření nástupu na palubu“, v odstavci 3 stanoví, že letecký dopravce, který odepře nástup na palubu cestujícím proti jejich vůli, je povinen je odškodnit v souladu s článkem 7 tohoto nařízení a poskytnout jim pomoc v souladu s články 8 a 9 uvedeného nařízení.
- 90 A konečně pojem „odepření nástupu na palubu“ je definován v čl. 2 písm. j) nařízení č. 261/2004 jako odmítnutí přepravit cestující leteckou dopravou, přestože se přihlásili k nástupu na palubu za podmínek stanovených v čl. 3 odst. 2 tohoto nařízení, s výjimkou případu, kdy zde jsou přiměřené důvody odepřít jim nástup na palubu, například zdravotní důvody, důvody bezpečnosti nebo ochrany nebo nedostatečné cestovní doklady.
- 91 Ze znění všech ustanovení uvedených v bodech 88 až 90 tohoto rozsudku ve vzájemném spojení vyplývá, že pokud je nástup na palubu odepřen cestujícímu, který splňuje podmínky stanovené v čl. 3 odst. 2 nařízení č. 261/2004, proti jeho vůli, má nárok na náhradu škody a na pomoc od provozujícího leteckého dopravce, ledaže by pro toto odepření existovaly přiměřené důvody, například nedostatečné cestovní doklady cestujícího.
- 92 Formulace „s výjimkou případu, kdy zde jsou přiměřené důvody odepřít jim nástup na palubu“, obsažená v čl. 2 písm. j) nařízení č. 261/2004, ukazuje, že unijní normotvůrce nezamýšlel vyhradit leteckému dopravci pravomoc, aby posuzoval a sám s konečnou platností konstatoval, zda jsou cestovní doklady nedostatečné.
- 93 Tento výklad je potvrzen cílem nařízení č. 261/2004, uvedeným v bodě 1 jeho odůvodnění, kterým je zajištění vysoké úrovně ochrany cestujících, takže práva přiznaná těmto cestujícím musí být vykládána široce (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 4. října 2012, Rodríguez Cachafeiro a Martínez-Reboredo Varela-Villamor, C-321/11, EU:C:2012:609, bod 25).
- 94 Vzhledem k tomu, že cílem nařízení č. 261/2004 je zejména napravit závažné obtíže a nepohodlí způsobené cestujícím odepřením nástupu na palubu, by totiž bylo v rozporu s uvedeným cílem, který předpokládá vysokou úroveň ochrany těchto cestujících, kdyby byla dotčenému leteckému dopravci přiznána pravomoc posoudit a jednostranně a s konečnou platností rozhodnout, že v daném případě existují pro odepření nástupu přiměřené důvody, a v důsledku toho zbavit dotčené cestující ochrany, které mají podle uvedeného nařízení požívat.
- 95 V případě zpochybnění ze strany cestujícího, kterému byl odepřen nástup na palubu, je tedy věcí příslušného soudu, aby s přihlédnutím k relevantním okolnostem projednávané věci posoudil, zda cestovní doklady tohoto cestujícího případně byly nedostatečné, a zda tedy v konečném důsledku existovaly přiměřené důvody pro toto odepření.
- 96 V projednávané věci z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že žalobce v původním řízení předložil v okamžiku nástupu na palubu nejen svou rezervaci letu, platný pas a platné kyperské povolení k přechodnému pobytu, ale i písemnou odpověď rumunského ministerstva zahraničních věcí na jeho žádost o vízum, ve které uvedené ministerstvo potvrdilo, že žalobce v původním řízení takové vízum pro vstup na rumunské území nepotřebuje, a na kterou se žalobce v dobré víře spolehl. Ze spisu, jež

má Soudní dvůr k dispozici, rovněž vyplývá, že nástup na palubu byl odepřen, aniž měl letecký dopravce k dispozici rozhodnutí o odepření vstupu ve smyslu článku 13 Schengenského hraničního kodexu nebo ujištění, že informace poskytnutá pozemním personálem společnosti Blue Air v Bukurešti uvádějící, že žalobci v původním řízení bude v případě nástupu na palubu odepřen vstup na rumunské území, pochází od orgánu příslušného k vydání takového rozhodnutí nebo k poskytnutí informací, jež jsou v tomto směru spolehlivé. Nástup na palubu byl rovněž podle všeho odepřen, aniž byly všechny tyto skutečnosti křížově ověřeny s informacemi v příslušných databázích, které byly s to potvrdit, že na základě rozhodnutí č. 565/2014 nemohly rumunské orgány za takových okolností, jaké vyplývají ze spisu, jež má Soudní dvůr k dispozici, odepřít žalobci v původním řízení vstup na své území pouze z důvodu, že neměl národní vízum.

- 97 Za takovýchto okolností, jejichž správnost musí ověřit předkládající soud, přitom nelze mít za to, že pro odepření nástupu na palubu dotčené ve věci v původním řízení mohly existovat přiměřené důvody ve smyslu čl. 2 písm. j) nařízení č. 261/2004, jelikož je zaprvé patrné, že toto odepření nebylo založeno na chování, jež by bylo přičitatelné cestujícímu, nýbrž na tom, že letecký dopravce nesprávně pochopil požadavky týkající se cestovních dokladů požadovaných pro předmětnou cestu, přičemž toto nesprávné pochopení bylo případně podloženo informací – rovněž nesprávnou – podanou neidentifikovaným orgánem cílového členského státu, a zadruhé bylo podle všeho možné tomuto pochybení rozumně předejít.
- 98 Vzhledem k předchozím úvahám je třeba na čtvrtou otázku odpovědět tak, že nařízení č. 261/2004, a zejména jeho čl. 2 písm. j), musí být vykládáno v tom smyslu, že pokud letecký dopravce odepře cestujícímu nástup na palubu z důvodu, že tento cestující údajně předložil nedostatečné cestovní doklady, nezbavuje takové odepření samo o sobě tohoto cestujícího ochrany stanovené uvedeným nařízením. V případě zpochybnění ze strany tohoto cestujícího je totiž věcí příslušného soudu, aby s přihlédnutím k okolnostem daného případu posoudil, zda byly důvody pro uvedené odepření z hlediska tohoto ustanovení přiměřené, či nikoli.

K páté otázce

- 99 Podstatou páté otázky předkládajícího soudu je, zda musí být nařízení č. 261/2004, a zejména jeho článek 15, vykládáno v tom smyslu, že brání ustanovení obsaženému v předem zveřejněných všeobecných podmínkách upravujících provoz nebo poskytování služeb leteckým dopravcem, které omezuje nebo vylučuje jeho odpovědnost, je-li cestujícímu nástup na palubu odepřen z důvodu jeho údajně nedostatečných cestovních dokladů, čímž je uvedený cestující připraven o případný nárok na náhradu škody.
- 100 Článek 15 nařízení č. 261/2004, nadepsaný „Vyloučení zproštění odpovědnosti“, v odstavci 1 stanoví, že odpovědnost vůči cestujícím vyplývající z tohoto nařízení nesmí být omezena ani se jí nelze zprostit, zejména odlišným nebo omezujícím ustanovením v přepravní smlouvě.
- 101 Článek 15 odst. 2 uvedeného nařízení pak upřesňuje, že je-li však takové odlišné nebo omezující ustanovení použito ve vztahu k cestujícímu nebo jestliže cestující není správně informován o svých právech, a z tohoto důvodu přijal náhradu škody, která nedosahuje náhrady stanovené v tomto nařízení, je cestující dále oprávněn k uskutečnění nezbytných úkonů u příslušného soudu nebo příslušných orgánů směřujících k získání dodatečné náhrady.
- 102 V tomto ohledu – aniž je nutné zabývat se otázkou, zda takové všeobecné podmínky leteckého dopravce, jako jsou podmínky popsané předkládajícím soudem ve znění jeho otázky, musí být považovány za součást přepravní smlouvy ve smyslu čl. 15 odst. 1 nařízení č. 261/2004 – je třeba uvést, že jelikož je v tomto ustanovení použito příslovce „zejména“, a s ohledem na cíl vysoké úrovně ochrany cestujících v letecké dopravě, z něhož vychází zmíněné ustanovení a nařízení č. 261/2004 jako celek, musí být za nepřípustná považována nejen odlišná ustanovení obsažená v přepravní smlouvě,

kteřá je aktem synalagmatické povahy, jež cestující podepsal, ale i – *a fortiori* – odlišná ustanovení, jež by byla obsažena v jiných dokumentech jednostranného charakteru, jejichž autorem by byl dopravce a jichž by se tento dopravce zamýšlel dovolávat vůči dotýčným cestujícím.

- 103 Vzhledem k předchozím úvahám je třeba na pátou otázku odpovědět tak, že nařízení č. 261/2004, a zejména jeho článek 15, musí být vykládáno v tom smyslu, že brání ustanovení použitelnému na cestující a obsaženému v předem zveřejněných všeobecných podmínkách upravujících provoz nebo poskytování služeb leteckým dopravcem, které omezuje nebo vylučuje jeho odpovědnost, je-li cestujícímu nástup na palubu odepřen z důvodu jeho údajně nedostatečných cestovních dokladů, čímž je uvedený cestující připraven o případný nárok na náhradu škody.

K nákladům řízení

- 104 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 3 odst. 1 rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 565/2014/EU ze dne 15. května 2014, kterým se zavádí zjednodušený režim kontrol osob na vnějších hranicích vycházející z jednostranného uznávání některých dokladů Bulharskem, Chorvatskem, Kypru a Rumunskem za rovnocenné jejich národním vízům za účelem průjezdu přes jejich území nebo zamýšlených pobytů na jejich území, jejichž doba trvání během jakéhokoli období 180 dnů nepřekročí 90 dnů, a kterým se zrušují rozhodnutí č. 895/2006/ES a č. 582/2008/ES, musí být vykládán v tom smyslu, že má přímý účinek a zakládá státním příslušníkům třetích zemí práva, kterých se tito státní příslušníci mohou dovolávat vůči cílovému členskému státu, zejména právo, aby pro účely jejich vstupu na území tohoto členského státu po nich nebylo vyžadováno vízum, jestliže mají vstupní vízum nebo povolení k pobytu, jež jsou uvedena na seznamu dokladů požívajících uznání, k jehož uplatňování se uvedený členský stát na základě tohoto rozhodnutí zavázal.
- 2) Unijní právo musí být vykládáno v tom smyslu, že na leteckého dopravce, který sám nebo prostřednictvím svých zástupců a zmocněnců na letišti výchozího členského státu odepře cestujícímu nástup na palubu s poukazem na to, že orgány cílového členského státu odepřely tomuto cestujícímu vstup, nelze nahlížet tak, že jedná jako odnož uvedeného státu, takže se poškozený cestující nemůže vůči tomuto leteckému dopravci u soudu výchozího členského státu dovolávat rozhodnutí č. 565/2014 za účelem získání náhrady škody z důvodu porušení jeho práva vstupu na území cílového členského státu bez víza vydaného tímto státem.
- 3) Unijní právo, a zejména článek 13 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006 ze dne 15. března 2006, kterým se stanoví kodex Společenství o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex), ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 610/2013 ze dne 26. června 2013, musí být vykládáno v tom smyslu, že brání tomu, aby letecký dopravce odepřel státnímu příslušníkovi třetí země nástup na palubu s poukazem na to, že orgány cílového členského státu odepřely tomuto cestujícímu vstup na území tohoto členského státu, aniž toto odepření vstupu bylo učiněno písemným a zdůvodněným rozhodnutím, jež by bylo uvedenému státnímu příslušníkovi předem oznámeno.

- 4) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 ze dne 11. února 2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů a kterým se zrušuje nařízení (EHS) č. 295/91, a zejména jeho čl. 2 písm. j), musí být vykládáno v tom smyslu, že pokud letecký dopravce odepře cestujícímu nástup na palubu z důvodu, že tento cestující údajně předložil nedostatečné cestovní doklady, nezabývá takové odepření samo o sobě tohoto cestujícího ochrany stanovené uvedeným nařízením. V případě zpochybnění ze strany tohoto cestujícího je totiž věcí příslušného soudu, aby s přihlédnutím k okolnostem daného případu posoudil, zda byly důvody pro uvedené odepření z hlediska tohoto ustanovení přiměřené, či nikoli.
- 5) Nařízení č. 261/2004, a zejména jeho článek 15, musí být vykládáno v tom smyslu, že brání ustanovení použitelnému na cestující a obsaženému v předem zveřejněných všeobecných podmínkách upravujících provoz nebo poskytování služeb leteckým dopravcem, které omezuje nebo vylučuje jeho odpovědnost, je-li cestujícímu nástup na palubu odepřen z důvodu jeho údajně nedostatečných cestovních dokladů, čímž je uvedený cestující připraven o případný nárok na náhradu škody.

Podpisy.